

LIETUVOS RESPUBLIKOS AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Z. Sierakausko g. 15, 03105 Vilnius, tel. 8 706 65 161, faks. 8 706 65 162, el. p. info@etikostarnyba.lt, www.etikostarnyba.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 303118754

Audriui Armui
El. p. auarma@gmail.com

2021-03-22 Nr. S- 107
Į 2021-02-19 prašymą

DĖL INFORMACIJOS SUTEIKIMO

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2021 m. vasario 19 d. buvo gautas Jūsų tos pačios dienos prašymas „Dėl suteiktos informacijos patikslinimo“ (toliau – Prašymas). Šiuo Prašymu kreipiatės dėl informacijos, kuri Jums buvo suteikta Tarnybos 2021 m. vasario 12 d. raštu Nr. S-61 (toliau – Tarnybos raštas), ir prašote informuoti, ar:

1) „Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos vyriausiosios specialistės Kamilės Kapočiūtės kaip valstybės tarnautojos funkcija pagal teisės aktus yra leisti/rengti kūrinius, kokiam konkrečiame teisės akte tai yra nustatyta (prašau pateikti tokio teisės akto patvirtintą nuorašą, jei jis nėra nustatyta tvarka paskelbtas)“;

2) „Informacija apie Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus vyriausiosios specialistės Kamilės Kapočiūtės kompetenciją (o būtent jos išsilavinimą) pagal teisės aktus gali būti visuomenei vieša informacija, jei ji vykdo kūrinių, kurie yra nerenzuojami ir mokslo ir studijų institucijoms siūloma jais remtis, leidybą Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos vardu“;

3) „Gairių „Objektyvus ir sąžiningas grupinių darbų vertinimas“ nerenzuojamas atitinka gerąją tarptautinę praktiką ir kokia yra nerenzuoto mokslinio kūrinio *kokybinė* vertė aukštajame moksle, kai nežinoma jo autoriaus kompetencija“;

4) „Siūlymas mokslo ir studijų institucijoms remtis nerenzuotais kūriniais, rengiant institucijų etikos kodeksus, atitinka gerąją tarptautinę praktiką, atsižvelgiant į nerenzuoto mokslinio kūrinio vertę ir nežinomą jo autoriaus kompetenciją“.

Dėl Prašymo pirmo punkto

Norime priminti, kad Tarnybos raštu informavome Jus, kad „prevencinio ir rekomendacinio pobūdžio kūrinių rengimas yra vienas iš kontrolieriaus uždavinių, kuris įtvirtintas Tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), 12.6 papunktyje, kuriame nustatyta, kad kontrolierius prisideda „prie mokslo ir studijų kokybės, puoselėjant akademinės atsakomybės principus ir etiškas mokslines praktikas, taikant plagijavimo, neteisėto kopijavimo ar kitokio kitų asmenų sukurtų intelektualinės nuosavybės rezultatų neteisėto naudojimo, taip pat mokslinių tyrimų duomenų padirbinėjimo, klastojimo arba manipuliavimo jais prevencijos priemones“, o 13.2 papunktyje nustatyta su minėtu uždaviniu susijusi kontrolieriaus veikla – „teikia rekomendacijas mokslo ir studijų institucijoms dėl akademinės etikos kodeksų ir kitų akademinės etikos priemonių kūrimo, įgyvendinimo ir tobulinimo“. Pažymėtina, kad Nuostatų 13 punkte nustatyta, kad Tarnybos veiklos rūšys yra „užtikrinti šiuose nuostatuose numatyta

kontrolieriaus veiklą“, kartu ir įgyvendinant jam pavestus uždavinius.“¹ Kitaip tariant, paaiškinome, kad prevencinio ir rekomendacinio pobūdžio kūrinių rengimas yra vienas iš akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus (toliau – kontrolierius) uždavinių ir veiklų, o Tarnyba privalo užtikrinti kontrolieriaus veiklą, t. y. veikti taip ir tam, kad kontrolieriui pavesti uždaviniai būtų įgyvendinti. Pažymėtina, kad pagal Tarnybos struktūrą, vyriausieji specialistai, tarp jų ir Kamilė Kapočiūtė, yra laikytini Tarnybos dalimi. Tarnybos interneto svetainės (www.etikostarnyba.lt) dalies „Struktūra ir kontaktai“ skiltyje „Kontaktai“ Tarnybos vyriausiosios specialistės Kamilės Kapočiūtės pareigybės pavadinimas yra aktyvi nuoroda (hipersaitas) į pareigybės aprašymą, kuriame numatyta, kad vyriausiojo specialisto pareigas einantis darbuotojas vykdo įvairias funkcijas, tarp jų ir šią: „rengia rekomendacijas mokslo ir studijų institucijoms dėl akademinės etikos kodeksų bei kitas rekomendacijas (gaires) ir teikia pasiūlymus kontrolieriui dėl kitų akademinės etikos prevencijos priemonių kūrimo, įgyvendinimo ir tobulinimo“. Atkreipiame Jūsų dėmesį, viešai skelbiamas pareigybės aprašymas buvo patvirtintas kontrolieriaus 2021 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. V-34. Anksčiau aktualus pareigybės aprašymas Jums buvo pateiktas Tarnybos 2020 m. sausio 29 d. raštu Nr. S-36 (toliau – Tarnybos raštas Nr. S-36).

Dėl Prašymo antro punkto

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo (toliau – Aprašas) 16 punkte nustatyta, kad „Įstaigos interneto svetainės skyriuje „Struktūra ir kontaktai“ turi būti pateikiami šie duomenys: 16.1. įstaigos valdymo struktūros schema; įstaigos vadovo (-ų) nuotrauka (-os) ir gyvenimo aprašymas (-ai); <...> 16.3. įstaigos darbuotojų sąrašas su kontaktine informacija (vardas ir pavardė, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas ar jo sudarymo tvarka); 16.4. kiekvieno darbuotojo atliekamos funkcijos ir specialieji reikalavimai jo pareigybei“. Reikalavimas viešai skelbti įstaigos darbuotojų gyvenimo aprašymus, informaciją apie išsilavinimą ir kitą asmeninę informaciją – nenustatytas. Nėra žinoma ir apie tai, kad reikalavimas skelbti informaciją apie įstaigų darbuotojų išsilavinimą būtų numatytas kituose teisės aktuose. Kaip jau esame Jums minėję ankstesniame Tarnybos 2020 m. sausio 29 d. rašte Nr. S-36, „visi Tarnybos darbuotojai atitinka Tarnybos svetainėje <...> skelbiamuose pareigybių aprašymuose nustatytus reikalavimus, o jų kvalifikacijos ir kompetencijos vertinimas priklauso kontrolieriaus, kaip Tarnybos vadovo, kompetencijai“.

Dėl Prašymo trečio punkto

Tarptautinėje praktikoje yra nusistovėjusi nuomonė (požiūris), kad recenzuojami yra darbai, kuriuose pateikiami moksliniai duomenys². Norime Jums priminti, kad gairės „Objektyvus ir sąžiningas grupinių darbų vertinimas“ nėra laikytinas moksliniu kūriniu³. Kiekvienas mokslo žurnalas, leidykla ir netgi mokslo ir studijų institucija gali turėti ir dažniausiai turi savo tvarkas, kuriose numatyta, kokie kūriniai ir kaip yra recenzuojami. Su visuotinai pripažintina praktika, ar rekomendacinio pobūdžio kūriniai privalo būti recenzuojami, Tarnyba susipažinusi nėra, taip pat tokios informacijos nepavyko rasti ir viešojoje erdvėje.

Tarnyba pritaria tokioms visuotinai pripažįstamoms nuostatoms, kaip, pavyzdžiui, kad būtent mokslinių kūrinių recenzavimas suteikia galimybę įvertinti mokslinio kūrinio pagrįstumą, kokybę,

¹ Čia ir toliau pabraukta Tarnybos.

² COPE Council 2017, *COPE Ethical guidelines for peer reviewers – English*, 2 redakcija, žiūrėta 2021 m. kovo 19 d. <https://publicationethics.org/files/cope-ethical-guidelines-peer-reviewers-v2_0.pdf>.

³ Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme vartojamas terminas yra mokslo kūrinys, tačiau darydami prielaidą, kad Prašyme rašytas „mokslinis kūrinys“ rašote apie mokslo darbą, ir siekdami aiškumo, čia ir toliau Tarnybos atsakyme vartojame Jūsų pavartotą terminą „mokslinis kūrinys“.

informacijos tikrumą ir netgi originalumą⁴, ir kad recenzavimas yra svarbus siekiant užtikrinti mokslinių duomenų tikrumą². Tam tikra prasme recenzavimas yra būdas užtikrinti mokslinių kūrinių kokybę, tačiau tai nereiškia, kad iki recenzavimo moksliniai kūriniai yra nekokybiški. Tokiais atvejais, kai recenzijose yra siūlomi tik redakcinio pobūdžio pataisymai, nėra pagrindo teigti, kad mokslinis kūrinys neturi kokybinės (turinio požiūriu) vertės. Informacija apie mokslinio kūrinio autorių (-ę; -ius), taip pat ir jo (-s; -ų) kompetencija recenzentams apskritai dažniausiai yra nežinoma. Taip pat jau ir išleistų / publikuotų mokslinių kūrinių autoriai yra įvardijami vardais ir pavardėmis, tačiau informacija apie jų išsilavinimą, patirtį atitinkamoje srityje, kompetenciją ir pan., nebūtinai gali būti skelbiama moksliniame kūrinyje. Tokiais atvejais, kai informacija apie mokslinio kūrinio autoriaus (-ės; -ių) kompetenciją yra nežinoma, t. y. nėra galimybės nustatyti yra ar nėra tam tikra kompetencija, taip pat nėra pagrindo teigti, kad tie moksliniai kūriniai neturi kokybinės vertės.

Dėl Prašymo ketvirtą punkto

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad nėra galimybės nustatyti, ar Prašymo ketvirtame punkte klausiate apie siūlymą remtis moksliniu nerecenzuotu kūriniu, kurio autoriaus kompetencija yra nežinoma, ar apie siūlymą remtis nerecenzuotu kūriniu (pavyzdžiui, rekomendacinio pobūdžio kūriniu), todėl nėra galimybės pateikti išsamų atsakymą. *Atsižvelgdami į tai, kas nurodyta, prašome patikslinti Prašymo ketvirtame punkte pateiktą klausimą.*

Taip pat atkreipiame Jūsų dėmesį, kad vadovaujantis Nuostatų 12.1 papunkčiu, vienas iš kontrolieriaus uždavinių yra „skatinti mokslo ir studijų institucijas laikytis akademinės etikos ir procedūrų“. Taip pat primename, kad Tarnybos raštu paaiškinome Jums, kad Tarnyboje rengiami rekomendacinio pobūdžio kūriniai mokslo ir studijų institucijoms nėra privalomi – remtis jais ar ne yra individualus mokslo ir studijų institucijos sprendimas atsižvelgiant į kontrolieriaus skatinimą laikytis akademinės etikos ir procedūrų.

Informuojame, kad šis atsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilnius, Vilniaus g. 27) arba Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Vilnius, Žygimantų g. 2) per vieną mėnesį nuo šio atsakymo gavimo dienos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė

Kamilė Kapociūtė, el. p. kamile.kapociute@etikostarnyba.lt

⁴ Wiley, *What is peer review?*, žiūrėta 2021 m. kovo 19 d. <<https://authorservices.wiley.com/Reviewers/journal-reviewers/what-is-peer-review/index.html>>.